

Nooddrinkwater: tips en trucs in de samenwerking

Deze Informatiesheet is één van de deelresultaten van het project Continuïteit van de Samenleving, een gezamenlijk project van het Veiligheidsberaad en het Ministerie van Veiligheid en Justitie, en is een aanvulling op de handreiking 'De veiligheidsregio bij dreigende verstoring of uitval van vitale voorzieningen'.

De informatiesheet beschrijft de aandachtspunten in de samenwerking tussen overheid en drinkwaterbedrijven bij de inzet van nooddrinkwater. Het doel van deze factsheet is om veiligheidsregio's en gemeenten nader te informeren om vervolgens samen met de drinkwaterbedrijven - daar waar dit nog niet gedaan is - te komen tot een regionaal draaiboek rondom inzet van nooddrinkwater,

Wat is nooddrinkwater? En wat is noodwater?

Drinkwater is een primaire levensbehoefte en van groot belang voor de volksgezondheid. Drinkwaterbedrijven doen er dan ook alles aan om de continue levering van voldoende en lekker drinkwater te garanderen. Toch kan het voorkomen dat de drinkwatervoorziening uitvalt. Maar ook daar zijn de bedrijven op voorbereid. Bij langdurige uitval, wordt nooddrinkwater uitgereikt. Maar hier is wel samenwerking met veiligheidsregio's en gemeenten bij nodig. De inzet van nooddrinkwater is een grote logistieke operatie, waarbij meerdere partijen verantwoordelijkheden hebben.

- **Nooddrinkwater** is drinkwater dat door drinkwaterbedrijven buiten de normale drinkwaterinfrastructuur (distributienet) aan consumenten wordt geleverd. De wettelijke hoeveelheid is vanuit oogpunt van volksgezondheid opgesteld en bedraagt tenminste drie liter nooddrinkwater per persoon per dag.
- **Noodwater**, ook wel spoelwater genoemd, is water dat wel gewoon uit de kraan komt, maar dat uitsluitend bestemd is voor sanitaire doeleinden, bv. toiletspoeling en om mee te douchen. Het betreft dus water dat van onvoldoende kwaliteit is om te drinken maar nog wel gebruikt kan worden voor noodwater. Noodwater wordt alleen geleverd indien het geen gevaar oplevert voor de volksgezondheid en/of voor het distributienet.

Wat zijn de wettelijke verplichtingen rondom nood(drink)water?

- De wettelijke verplichtingen rondom nood(drink)water zijn vastgelegd in de Drinkwaterwet en het Drinkwaterbesluit. Bij een verstoring van de drinkwatervoorziening waarbij - naar het oordeel van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)¹ - de levering van drinkwater niet meer mogelijk is of onaanvaardbaar is vanuit het oogpunt van volksgezondheid, zijn drinkwaterbedrijven verplicht om **nooddrinkwater te leveren**. De levering vindt plaats in samenwerking met de ILT én de lokale overheid.
- Indien besloten wordt tot het leveren van nooddrinkwater, moeten drinkwaterbedrijven een **nooddrinkwatervoorziening** opzetten waarmee ten minste drie liter nooddrinkwater per persoon per dag kan worden geleverd. Uitgangspunt is twee liter voor consumptie en één liter voor de bereiding van voedsel.
- De levering vindt plaats op **distributiepunten**, die van tevoren zijn aangewezen door gemeenten. Deze distributiepunten moeten zodanig worden ingericht dat met één distributiepunt 2500 mensen van nooddrinkwater kunnen worden voorzien.
- Daarnaast hebben drinkwaterbedrijven een inspanningsverplichting om, indien dit mogelijk en verantwoord is, bij uitval van de reguliere drinkwatervoorziening **noodwater** te leveren aan de consument. De ILT beoordeelt of de levering van noodwater geen gevaar oplevert voor de volksgezondheid en/of voor het distributienet.
- Tenslotte stelt het Drinkwaterbesluit dat het van groot belang is dat drinkwaterbedrijven en gemeenten die in het voorzieningsgebied liggen, afspraken maken en vastleggen ter voorbereiding op de inzet van nooddrinkwater. Gemeenten doen dit op grond van hun verplichtingen en verantwoordelijkheden voor de openbare orde en openbare veiligheid.

¹ Inspectie Leefomgeving en Transport van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. De ILT bepaalt ook de termijn waarbinnen drinkwaterbedrijven voor nooddrinkwater moeten zorgen

Wat is een nooddrinkwatervoorziening?

Elk drinkwaterbedrijf heeft een eigen nooddrinkwatervoorziening. Deze bestaat - voor grote(re) nooddrinkwaterleveringen - doorgaans uit flexitanks (een flexibele kunststof tank met een inhoud van 10 tot 15 m³) en kraanstellen. De flexitanks worden met een oplegger naar een vulpunt gereden of worden op de distributiepunten gevuld via tankwagens. Inwoners kunnen dan met schone jerrycans, flessen of waterzakken nooddrinkwater komen tappen. Zekerheidshalve geven drinkwaterbedrijven een kookadvies af. Dit houdt in dat inwoners het getapte water 3 minuten thuis moeten doorkoken alvorens het te drinken. De reden dat een kookadvies wordt afgegeven is omdat het niet altijd zeker is dat de jerrycan, waterzak of fles van thuis hygiënisch schoon is. Indien nodig, leveren drinkwaterbedrijven onderling bijstand aan elkaar, op zowel het gebied van nooddrinkwatermateriaal, personeel, transport als vulpunten.

Wie doet wat in de 'warme fase'?

Drinkwaterbedrijven zijn verantwoordelijk voor:

- De inrichting van de distributiepunten voor nooddrinkwater en de technische ondersteuning.
- De daadwerkelijke levering van drie liter nooddrinkwater per persoon per dag op de door de gemeenten aangewezen distributiepunten.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bevolkingszorg:

- Het aanwijzen, doorgeven en toegankelijk maken en houden van distributiepunten voor nooddrinkwater.
- Communicatie over distributiepunten en verdeling drinkwater aan de bevolking.²
- Bemensing van de distributiepunten voor logistieke ondersteuning maar ook voor, indien nodig, registratie van inwoners.
- De doorlevering van nooddrinkwater naar minder of niet-valide burgers.

Politie is verantwoordelijk voor:

- Handhaving van de openbare orde en veiligheid op de distributiepunten.

Wat moet er gebeuren in de 'koude fase'?

De inzet van nooddrinkwater omvat een omvangrijke logistieke operatie waarbij veel verschillende partijen zijn betrokken. Een groot aantal zaken kunnen al op voorhand in kaart worden gebracht en worden afgesproken zodat de levering van nooddrinkwater sneller en efficiënter verloopt. Hierbij gaat het bv. om het kenbaar maken van de distributiepunten bij de drinkwaterbedrijven en het op voorhand in beeld brengen van de aanrijroutes en uitdeelmroutes op de distributiepunten. Een ander belangrijk punt zijn de niet- of minder valide burgers. Zijn zij in beeld bij gemeenten en hoe worden zij voorzien van nooddrinkwater? Hetzelfde geldt voor ziekenhuizen en verzorgingstehuizen. Dit alles geeft aan dat het van groot belang is dat veiligheidsregio's, gemeenten en drinkwaterbedrijven in de voorbereidende fase hierover in overleg gaan en afspraken vastleggen in draaiboeken. Dit is ook afgesproken in het landelijk samenwerkingsconvenant tussen de veiligheidsregio's en drinkwaterbedrijven.

Oefening baart kunst?

Jazeker! Inzet van nooddrinkwater komt zeer zelden voor en juist daarom is het van belang om met elkaar de draaiboeken te beoefenen, elkaar te leren kennen en de leerpunten of aandachtspunten te delen en hier opvolging aan te geven.

Wat vragen wij u?

Wij vragen de veiligheidsregio's een coördinerende rol op zich te nemen bij de totstandkoming van een regionaal draaiboek rondom nooddrinkwater. Het is voor drinkwaterbedrijven én gemeenten ondoenlijk om gemeentelijke draaiboeken op te stellen. Een *regionaal* draaiboek waaraan i.a.m. inliggende gemeenten de gemeente-specifieke zaken worden toegevoegd, is efficiënter en effectiever. Vanuit de veiligheidsregio zou deze coördinerende rol door bv. de *Coördinerend functionaris gemeentezorg* kunnen worden vervuld. Voor contactgegevens van de drinkwaterbedrijven, kijk op <http://www.vewin.nl/sector-in-beeld/>.

² Communicatieboodschap in afstemming met betrokken drinkwaterbedrijven. Bij schaarste stelt het Rijk de verdeling van water vast en stelt ook een eenduidige communicatieboodschap op over de verdeling van nooddrinkwater.